

Tuyển tập thơ TRẦN ĐĂNG KHOA

GÓC SÂN VÀ KHOẢNG TRỜI

- Bản e-book này do Nhà thơ Trần Đăng Khoa và NXB Kim Đồng đóng góp vào Thư viện Online
- Nghiêm cấm mọi hành vi sao chép, phát tán bản e-book này với mục đích thương mại hoặc các mục đích khác mà chưa được sự đồng ý của Đơn vị xuất bản/Tác giả.
- Hãy mua sách in hợp pháp để ủng hộ các Đơn vị xuất bản và các Tác giả.

ThuVienOnline

LỜI TÁC GIẢ

Tôi làm bài thơ đầu tiên *Con bướm vàng*, vào tháng 2-1966, khi tôi 8 tuổi, đang học ở học kì 2 lớp 1 trường làng. Sau đó, chẳng biết tin tức truyền đi thế nào, mà nhiều cô bác, anh chị vượt đường xa, bom đạn tìm đến nhà tôi, yêu cầu tôi chép thơ tặng.

Không ít bài thơ của tôi đã được in báo trong trường hợp như vậy. Năm 1968, tròn 10 tuổi, tập thơ riêng đầu tay *Góc sân và khoảng trời* của tôi ra đời. Tập thơ này đến tay bạn là bản in lần thứ 30. Tất nhiên, số bài in mỗi lần mỗi khác, nhưng cũng có bài có mặt ở cả 30 lần xuất bản. Chỉ riêng điều đó đã đủ làm tôi vô cùng biết ơn các anh chị biên tập các nhà xuất bản, đặc biệt, vô cùng biết ơn các bạn đọc đã tiếp nhận với ít nhiều độ lượng và cổ vũ tôi suốt hơn ba mươi năm qua. Còn nếu bạn hỏi: Tác giả thích bản in nào nhất trong 30 lần xuất bản thì tôi có thể nói rằng, bản in tôi ưng ý hơn cả là bản bạn đang có trong tay.

Có bài tôi quên, có bài tôi nhớ, nhớ đến cả thời gian và hoàn cảnh ra đời. Ví như bài: *Lời một bạn gái 12 tuổi*, tôi viết gấp theo yêu cầu của nhà thơ Phạm Hồ (Báo Văn Nghệ). Đó là năm 1972, Ních Xơn hạ lệnh hủy diệt miền Bắc cực kì tàn bạo. Hàng ngàn em bé, phụ nữ và những người dân vô tội bị sát hại. Vậy mà trong một chuyến đi nước ngoài, tổng thống Mĩ lại đến viếng nghĩa trang và nhỏ nước mắt trước mộ những người bị Hítler tàn sát, trong đó có một em bé 12 tuổi. Nhà thơ Phạm Hồ báo tin cho tôi trong nửa trang thư: "Khoa ơi, cháu có biết không? Các chú ở tòa báo đều nhắc đến cháu và thấy thiếu cháu vô cùng. Cháu làm một bài thơ gửi cho chú ngay đi...". Còn bài *Thơ vui*, tôi viết trả lời bác Mạnh Sinh 75 tuổi ở số nhà 12 phố Đông Kinh, thị xã Lạng Sơn, chẳng biết nghe tin đâu, tưởng tôi đã chết, bác liền gửi về nhà tôi đôi câu đối và 5 bài thơ khóc rất cảm động. Khi đó, tôi không biết cũng có

một trường hợp như vậy xảy ra với một nhà thơ khác ở mấy chục năm trước. Không ít bài thơ tôi viết khi được sát hạch, nghĩa là các cô bác vây quanh, ra đề cho tôi làm, như bài *Sao không về Vàng ơi*, *Bên sông Kinh Thầy*, *Vườn em*, v.v... Một số bài ấy giờ vẫn có trong tay bạn đây.

Suốt 10 năm học phổ thông, tôi đã được đăng báo, in sách khoảng trên 200 bài thơ và 4 trường ca, trong đó trường ca *Khúc hát người anh hùng* được tái bản 5 lần. Ở đây, mỗi trường ca chỉ trích một đoạn. Nhiều bài khá quen thuộc với bạn đọc như *Em kể chuyện này*, *Gửi bạn Chi Lê* v.v.. và v.v., tôi đã phải chia tay vì tôi nghĩ, nó đã hoàn thành nhiệm vụ ở thời điểm mà nó ra đời. Tôi hi vọng phần chất lọc lại lần này sẽ là một chân dung trọn vẹn của thơ tôi thuở tôi còn là một chú học trò.

Bây giờ tôi đã lớn, đã đi nhiều nước, và thơ cũng đã được dịch ra nhiều thứ ngữ, nhưng tôi vẫn rất vui, rất cảm động khi nhớ lại biết bao hình ảnh tươi đẹp, đầy niềm yêu mến của một thời thơ ấu trong sáng đã qua. Nếu tập thơ này còn neo giữ được một chút gì, dù chỉ một chút thôi trong lòng bạn đọc hôm nay, thì đối với tôi, đã là niềm an ủi to lớn lắm rồi.

Trần Đăng Khoa

CON BƯỚM VÀNG

Con bướm vàng
Con bướm vàng
Bay nhẹ nhàng
Trên bờ cỏ
Em thích quá
Em đuổi theo

Con bướm vàng
Nó vỗ cánh
Vút lên cao
Em nhìn theo
Con bướm vàng
Con bướm vàng...

KIM ĐÔNG

CÁI SÂN

Em thường rải cái nong
Ra góc sân ngồi học
Những đêm có trăng mọc
Em chơi cho đến khuya
Thường là rửa cá mè
Hay làm mèo đuổi chuột
Những lúc mưa sập hột
Em bắt cái vôi cau
Chảy vào giữa chum sâu
Khi trời râm em vẽ
Vẽ cô tiên lạng lẽ
Rải hoa trên bầu trời
Thế là bao đồng lúa
Cứ chín vàng, vàng tươi...

2.1966

TRÔNG TRĂNG

Đêm nay trăng đang rằm
Trăng như cái mâm con
Ai treo ông cao thế
Ông nhìn đàn em bé
Muốn khoe có mặt tròn
Dưới sân em trông trăng
Có quả thị thơm lừng
Nải chuối tiêu thơm mát
Ông trăng nhìn thấy xôi
Là ông nhoẻn miệng cười
Áng chừng ông thích lắm
Trăng nở vàng như xôi
Em chạy nhảy tung tăng
Múa hát quanh ông trăng
Em nhảy, trăng cũng nhảy
Mái nhà ướn ánh vàng
Khuya, không trông trăng nữa
Trăng thập thò ngoài cửa
Muốn rủ em đi chơi
Bồng bênh...
Trăng trôi...

ẢNH BÁC

Nhà em treo ảnh Bác Hồ
Bên trên là một lá cờ đỏ tươi
Ngày ngày Bác mỉm miệng cười
Bác nhìn chúng cháu vui chơi trong nhà
Ngoài sân có mấy con gà
Ngoài vườn có mấy quả na chín rồi
Em nghe như Bác dạy lời
Cháu ơi đừng có chơi bời đâu xa
Trồng rau, quét bếp, đuổi gà
Thấy tàu bay Mỹ nhớ ra hầm ngòi.

*

* * *

Bác lo bao việc trên đời
Ngày ngày Bác vẫn mỉm cười với em...

1966

BÊN SÔNG KINH THẦY

Hàng chuỗi lên xanh mướt
Phi lao reo trập trùng
Vài ngôi nhà đỏ ngói
In bóng xuống dòng sông
Một bác chài lặng lẽ
Buông câu trong bóng chiều
Bỗng nhiên con cá nhỏ
Nhảy bên thuyền như trêu
Bấp ngô non răng sún
Óng vàng một chòm râu
Ôi cánh buồm nhỏ bé
Biết bay về nơi đâu?

1966

CON CHIM HAY HÓT

Con chim nó đỗ cành tre
Bay ra cành chè nó hót hay hay
Hót rằng cây phi lao này
Mấy anh bộ đội trông ngày ra đi
Phi lao mới nói rầm rì
Rằng anh bộ đội mai kia lại về
Con chim nó đỗ cành tre
Bay ra cành chè nó hót hay hay...

2.1966

MÙA XUÂN - MÙA HÈ

Mùa xuân hoa nở đẹp tươi
Bướm con bướm mẹ ra chơi hoa hồng
Bướm mẹ hút mật đầu bông
Bướm con đùa với nụ hồng đỏ hoe

*

* *

Vui sao khi chớm vào hè
Xôn xao tiếng sẻ tiếng ve báo mùa
Rộn ràng là một cơn mưa
Trên đồng bông lúa cũng vừa uốn câu

1966

KIM ĐÔNG

GÀ CON LIẾP NHIẾP

Ngoài sân lội, mấy chú gà liếp niếp
Đi tìm mồi cùng mẹ bắt giun sâu
Trời mưa lâm thâm làm các chú ướt đầu
Chú rùng mình, giọt mưa rơi khỏi cánh

Trời mưa to hơn, sau rồi dầm ra tạnh
Chú chẳng giữ lông bởi mãi bắt giun sâu
Nhưng nắng to chú vẫn vẫn khô đầu
Đôi mắt tròn trong như hai giọt nước
Hai giọt nước không bao giờ khô được

GÓC SÂN VÀ KHOẢNG TRỜI

Góc sân nhỏ nhỏ mới xây
Chiều chiều em đứng nơi này em trông
Thấy trời xanh biếc mênh mông
Cánh cò chớp trắng trên sông Kinh Thầy...

1966

TRĂNG SÁNG SÂN NHÀ EM

Ông trăng tròn sáng tỏ
Soi rõ sân nhà em
Trăng khuya sáng hơn đèn
Ôi ông trăng sáng tỏ
Soi rõ sân nhà em...

*
* *
* *

Hàng cây cau lặng đứng
Hàng cây chuối đứng im
Con chim quên không kêu
Con sâu quên không kêu

Chỉ có trăng sáng tỏ
Soi rõ sân nhà em
Trăng khuya sáng hơn đèn
Ôi ông trăng sáng tỏ
Soi rõ sân nhà em...

VƯỜN CẢI

Gió lên vườn cải tốt tươi
Lá xanh như mảnh mây trời lao xao
Em đi múc nước dưới ao
Chiều chiều em tưới, em rào, em trông
Sớm nay bướm đến lượn vòng
Thì ra cải đã lên ngồng vàng tươi
Bé Giang trông thấy nhoẻn cười
Nhăn nhăn răng...
cái mũi
hở mườì
cái răng

KIM ĐỒNG

2.1966

ĐÁNH THỨC TRẦU

Trầu trầu trầu trầu
Mây làm chúa tao
Tao làm chúa mây
Tao không hái ngày
Thì tao hái đêm
Câu hát của bà em
Đã ngủ rồi hả trầu?
Tao đã đi ngủ đâu
Mà trầu mây đã ngủ
Bà tao vừa đến đó
Muốn xin mấy lá trầu
Tao không phải ai đâu
Đánh thức mây để hái !
Trầu ơi, hãy tỉnh lại
Mở mắt xanh ra nào
Lá nào muốn cho tao
Thì mây chìa ra nhé
Tay tao hái rất nhẹ
Không làm mây đau đâu...
Đã dậy chưa hả trầu?
Tao hái vài lá nhé
Cho bà và cho mẹ
Đừng lụi đi trầu ơi !

VƯỜN EM

Vườn em có một luống khoai
Có hàng chuối mật với hai luống cà
Em trồng thêm một cây na
Lá xanh vẫy gió như là gọi chim...

*

*

*

Những đêm lấp ló trăng lên
Vườn em dậy tiếng dọt hiên gần xa
Em nhìn vẫn thấy cây na
Lá xanh vẫy gió như là gọi trăng...

1966

KIM ĐÔNG

CÂY ĐÀ

Làng em có cây đa
Bên mương nước giữa đồng
Lá xanh dòng nước bạc
Biển lúa vàng mênh mông
Cây đa gọi gió đến
Cây đa vẫy chim về
Đà mỗi ngày một lớn
Và nuôi thêm nhiều ve
Dưới bóng đa, con trâu
Thong thả nhai hương lúa
Đứng đỉnh đàn bò về
Lông hồng như đóm lửa
Trưa nắng lóa trên đầu
Các bác làm nghỉ mát
Vòm đa rì rào xanh
Ve kêu, muôn lá quạt...

1966

DẶN EM

Tặng Giang, 4 tuổi

Mẹ cha bận việc ngày đêm
Anh còn đi học, mình em ở nhà
Dặn em đừng có chơi xa
Máy bay Mĩ bắn không ra kịp hàm
Đừng ra ao cá trước sân
Đuổi con bướm bướm, trượt chân, ngã nhào
Đừng đi bêu nắng, nhức đầu
Đừng vầy nghịch đất, mắt đau, lấm người
Ôm đau là mất đi chơi
Làm cho bố mẹ mất vui trong lòng.
Mẹ cha bận việc ngày đêm
Anh ngồi trong lớp, lo em ở nhà

KIM ĐÔNG

1966

CON TRÂU ĐEN LÔNG MƯỢT

Con trâu đen lông mượt
Cái sừng nó vênh vênh
Nó cao lớn lênh khênh
Chân đi như đập đất
Trâu ơi ăn cỏ mật
Hay là ăn cỏ gà
Đừng ăn lúa đồng ta
(Lúa của mẹ của cha
Phải cấy cày vất vả)
Trâu ơi, uống nước nhá
Đây rồi nước mương trong
Có ánh mặt trời hồng
Có ánh mặt trăng tỏ
Bờ mương xanh mượt cỏ
Của trâu đấy, tha hồ
Trâu cứ chén cho no
Ngày mai cày cho khỏe
Đừng lo đồng nứt nẻ
Ta có máy bơm rồi
Khó nhọc mấy mùa thôi
Sau thì trâu được nghỉ
Máy cày rồi có nhé
Trâu chỉ còn vui chơi
Héch cái mũi, trâu cười
Nhe cả hàm răng sún...

THÀY GIÁO ĐI BỘ ĐỘI

1966

Kính tặng thầy Việt

Thầy đi bộ đội chiều qua,
Chúng em thơ thần vào ra chúc mừng
Nhớ bao tháng năm ròn, thầy dạy
Nhìn thầy vui, càng thấy thương hơn
Chúng em lòng những là buồn
Vẫn cười hát, để thầy còn đi xa
Em nhìn mấy bông hoa ngoài cửa
Hỏi hoa rằng có nhớ thầy không?
Bông hoa rung nhẹ cánh hồng
Chắc hoa muốn nói mà không nói gì.

4.1966

KIM ĐÔNG
NGHE THÀY ĐỌC THƠ

Em nghe thầy đọc bao ngày
Tiếng thơ đỏ nắng, xanh cây quanh nhà
Mái chèo nghiêng mặt sông xa
Bâng khuâng nghe vọng tiếng bà năm xưa
Nghe trăng thổi động tàu dừa
Rào rào nghe chuyển cơn mưa giữa trời...
Đêm nay thầy ở đâu rồi
Nhớ thầy, em lại lặng ngồi em nghe...

1967

HỎI ĐƯỜNG

Nhìn con đường nhỏ từ đây
Bâng khuâng vì thiếu bóng thầy đi qua
Đường ơi, có nhớ chăng là
Ngày nào dạy học, thầy qua đường này?

Đường rằng: Tao nhớ lắm thay!
Khoa ơi, thầy giáo của mày đã xa
Bao giờ thống nhất nước nhà
Thầy về dạy học lại qua đường này
Nhìn con đường rợp bóng cây
Bỗng em lại thấy dáng thầy đi qua

9.1966

CÂY BÀNG

Cây bàng lá nõn xanh ngời
Ngày ngày chim đến tìm mồi chíp chiu

ò ó o...

ò ó o...

ò ó o...

Tiếng gà

Tiếng gà

Giục quả na

Mở mắt

Tròn xoe

Giục hàng tre

Đâm măng

Nhọn hoắt

Giục buồng chuối

Thơm lừng

Trúng cuốc

Giục hạt đậu

Nảy mầm

Giục bông lúa

Uôn câu

Giục con trâu

Ra đồng

Giục đàn sao

Trên trời

Chạy trốn.

Gọi ông trời

Nhô lên

Rửa mặt

Ôi bốn bề
Bát ngát
Tiếng gà
ò ... ó... o...
ò ... ó...
o...

1967

Thư Viện Online

CHỢC ẾCH

Em đi chợ ếch chiều nay
Giỏ không thoát đã đựng đầy tiếng kêu
Râm ran suốt cả trời chiều
Tiện mồm, em cũng hát theo một bài.

1966

KHI MẸ VẮNG NHÀ

Kính tặng mẹ em

Khi mẹ vắng nhà, em luộc khoai
Khi mẹ vắng nhà, em cùng chị giã gạo
Khi mẹ vắng nhà, em thổi cơm
Khi mẹ vắng nhà, em nhổ cỏ vườn
Khi mẹ vắng nhà, em quét sân và quét cống
Sớm mẹ về, thấy khoai đã chín
Buổi mẹ về, gạo đã trắng tinh
Trưa mẹ về, cơm dẻo và ngon
Chiều mẹ về, cỏ đã quang vườn
Tối mẹ về, cống nhà sạch sẽ
Mẹ bảo em: Dạo này ngoan thế !
- Không mẹ ơi ! Con đã ngoan đâu
Áo mẹ mưa bạc màu
Đầu mẹ nắng cháy tóc
Mẹ ngày đêm khó nhọc
Con chưa ngoan, chưa ngoan !

1967

NỬA ĐÊM TỈNH GIÁC

Kính tặng chú Huy Cận

Nửa đêm em tỉnh giấc
Bước ra hè em nghe
Nghe tiếng sương đọng mật
Đọng mật trên cành tre
Nghe rì rỉ tiếng sâu
Nó đang thở cuối tường
Nghe rì rầm rặng duối
Há miệng đòi uống sương
Nghe hàng chuỗi vườn em
Gió gở mình trần trở
Chuột chạy giàn bí đỏ
Loáng vờ ánh trăng vàng
Cây cau nó bức quá
Phành phạch quạt liên hồi
Một tiếng gì không rõ
Xôn xao cả đất trời...

1967

BUỔI SÁNG NHÀ EM

Ông trời nôi lửa đằng đông
Bà sân vãn chiếc khăn hồng đẹp thay
Bố em xách điếu đi cày
Mẹ em tát nước, nắng đầy trong khâu
Cậu mèo đã dậy từ lâu
Cái tay rửa mặt, cái đầu nghiêng nghiêng
Mụ gà cục tác như điên
Làm thằng gà trống huyền thuyên một hồi
Cái na đã tỉnh giấc rồi
Đàn chuối đứng vỗ tay cười vui sao !
Chị tre chải tóc bên ao
Nàng mây áo trắng ghé vào soi gương
Bác nôi đồng hát bùng boong
Bà chổi loẹt quẹt lom khom trong nhà

SAO KHÔNG VỀ VÀNG ƠI?

Tao đi học về nhà
Là mày chạy xô ra
Đầu tiên mày rôi rít
Cái đuôi mừng ngoáy tí
Rồi mày lắc cái đầu
Khịt khịt mũi, rung râu
Rồi mày nhún chân sau
Chân trước chồm, mày bắt
Bắt tay tao rất chặt
Thế là mày tát bật
Đưa vôi tao vào nhà
Dù tao đi đâu xa
Cũng nhớ mày lắm đấy...

Hôm nay tao bỗng thấy
Cái cổng rộng thế này !
Vì không thấy bóng mày
Nằm chờ tao trước cửa
Không nghe tiếng mày sủa
Như những buổi trưa nào
Không thấy mày đón tao
Cái đuôi vàng ngoáy tí
Cái mũi đen khịt khịt
Mày không bắt tay tao
Tay tao buồn làm sao !

Sao không về hả chó?
Nghe bom thằng Mĩ nổ
Mày bỏ chạy đi đâu?

Tao chờ mày đã lâu
Cơm phen mày để cửa
Sao không về hả chó?
Tao nhớ mày lắm đó
Vàng ơi là Vàng ơi !

Thư Viện © Online

CHỚM THU

Sân trắng nghe đã dần phai
Lúa thưa vài hạt mưa ngoài hàng cây
Nghe trời trở gió heo may
Sáng ra vại nước rưng đầy hoa cau...

1967

MƯA

Sấp mưa
Sấp mưa
Những con mối
Bay ra
Mối trẻ
Bay cao
Mối già
Bay thấp
Gà con
Rối rít tìm nơi
ẩn nấp
Ông trời
Mặc áo giáp đen
Ra trận
Muôn nghìn cây mía
Múa gươm
Kiến
Hành quân
Đầy đường
Lá khô
Gió cuốn
Bụi bay
Cuồn cuộn
Cỏ gà rung tai
Nghe Bụi tre
Tần ngần
Gỡ tóc
Hàng bươi
Đu đưa

Bé lũ con
Đầu tròn
Trọc lóc
Chớp
Rạch ngang trời
Khô khốc
Sấm
Ghé xuống sân
Khanh khách
Cười
Cây dừa
Sải tay
Bơi Ngọn mừng tươi
Nhảy múa
Mưa Mưa
Ừ ừ như xay lúa
Lộp bộp Lộp bộp...
Rơi Rơi...

KIM ĐÔNG

ĐẤT TRỜI

Mù trắng nước
Mưa chéo mặt sân
Sủi bọt
Cóc nhảy chồm chồm
Chó sủa
Cây lá hả hê
Bố em đi cày về
Đội sấm
Đội chớp
Đội cả trời mưa...

1967

KẸO HỒNG KẸO XANH

Tay em cầm một cành đào
Ngày mồng một tết, chúng em vào thăm anh
Các anh ở giữa đồng xanh
Giơ tay ra đón, các anh cùng cười
Cành đào em tặng rất tươi
Thấy các anh khỏe, các anh cười, em yêu
Kẹo xanh, kẹo đỏ rất nhiều
Đứa nào anh cũng chia đều như nhau
Đứa nào anh cũng xoa đầu
Đứa nào anh cũng bế lâu trong lòng
Khẩu pháo nó đứng nó trông
Chú ta cũng muốn kẹo hồng, kẹo xanh

1967

KIM ĐÔNG

TIẾNG CHIM CHÍCH CHÒE

Em đi học về
Thấy ụ pháo giữa đồng quê
Bao nhiêu khẩu pháo đều rê rê nòng
Pháo vươn theo ngọn cờ hồng
Trong tay một chú vẫy trong nắng chiều
Cánh đồng vui reo
Gió đồng rộng rãi
Nòng pháo bỗng nhiên dừng lại
Bao nhiêu cái mũ lắng nghe
Xa xa từ một ngọn tre
Tiếng chim chích chòe đang hát...

1967

HOA LỰU

Em trồng cây lựu xanh xanh
Cuốc kê chưa dứt mà cành đầy hoa
Hoa lựu như lửa lập lòe
Nhớ khi em tưới, em che hàng ngày
Nhớ khi mưa lớn, gió lay
Em mang que chống cho cây cứng dần
Trưa nay bỗng thấy ve ngân
Ve ngân trưa nắng, quả dần vàng tươi
Em ăn thấy nó ngọt bùi
Tặng chú bộ đội, chú cười với em
Đêm về đạn chú bắn lên
Đỏ như hoa lựu trên nền trời xanh

1967

KIM ĐÔNG

THÔN XÓM VÀO MÙA

Hạt mảy uốn cong bông
Chim ngói bay đầy đồng
Đường thôn tiếng cười nở
Vàng tươi hoa cải ngồng
Sân kho máy tuốt lúa
Mở miệng cười âm âm
Thóc mặc áo vàng óng
Thở hí hóp trên sân
Thóc gài vàng tóc xanh
Thóc bay quanh tiếng cười
Trâu ngửi mùi rơm mới
Cái chân giậm liên hồi.
Chị chủ nhiệm giữ rơm
Anh dân quân đập lúa
Thóc nở bung như sao
Nhuộm vàng cả trời cao
Tối về ông trăng đến
Cùng các đội bình công
Ấm nước chè tỏa nóng
Thơm như hương lúa đồng.

ĐÁM MA BÁC GIUN

Bác Giun đào đất suốt ngày
Trưa nay chết dưới bóng cây sau nhà
Họ hàng nhà kiến kéo ra
Kiến con đi trước, kiến già theo sau
Cầm hương kiến Đất bạc đầu
Khóc than kiến Cánh khoác màu áo tang
Kiến Lửa đốt đuốc đỏ làng
Kiến Kim chông gậy, kiến Càng nặng vai
Đám ma đưa đến là dài
Qua những vườn chuối, vườn khoai, vườn cà
Kiến Đen uống rượu la đà
Bao nhiêu kiến Gió bay ra chia phần...

1967

KIM ĐÔNG

TIẾNG VÕNG KÊU

Kẻo cà kẻo kẹt
Kẻo cà kẻo kẹt
Tay em đưa đều
Ba gian nhà nhỏ
Đầy tiếng võng kêu

Kẻo cà kẻo kẹt
Mênh mang trưa hè
Chim co chân ngủ
Lim dim cành tre

Kẻo cà kẻo kẹt
Cây na thiu thiu
Mắt na hé mở
Nhìn trời trong veo

Kẻo cà kẻo kẹt
Võng em chao đều
Chim ngoài cửa sổ
Mổ tiếng võng kêu

Kẻo cà kẻo kẹt
Xưa mẹ ru em
Cũng tiếng võng này
Cánh cò trắng muốt
Bay - bay - bay - bay -...

Kẻo cà kẻo kẹt
Bé Giang ngủ rồi

Tóc bay phơ phất
Vương vương nụ cười...

Trong giấc em mơ
Có gặp con cò
Lặn lội bờ sông
Có gặp cánh bướm
Mênh mông, mênh mông
Có gặp bóng mẹ
Lom khom trên đồng
Gặp chú pháo thủ
Canh trời nắng trong

Em ơi cứ ngủ
Tay anh đưa đều
Ba gian nhà nhỏ
Đầy tiếng võng kêu

Kéo cà kẻo kệt
Kéo cà kẻo kệt
Kéo cà... .. kẻo kệt...

KIM ĐÔNG

CÂY DỪA

Cây dừa xanh tỏa nhiều tàu
Dang tay đón gió, gật đầu gọi trăng
Thân dừa bạc phéch thảng năm
Quả dừa - đàn lợn con nằm trên cao
Đêm hè hoa nở cùng sao
Tàu dừa - chiếc lược chải vào mây xanh
Ai mang nước ngọt, nước lành
Ai đeo bao hũ rượu quanh cổ dừa
Tiếng dừa làm dịu nắng trưa
Gọi đàn gió đến cùng dừa múa reo
Trời trong đây tiếng rì rào
Đàn cò đánh nhịp bay vào bay ra...
Đứng canh trời đất bao la
Mà dừa đứng đĩnh như là đứng chơi

1967

TRĂNG ƠI... TỪ ĐÂU ĐẾN

Trăng ơi từ đâu đến?
Hay từ cánh rừng xa
Trăng hồng như quả chín
Lửng lơ lên trước nhà

Trăng ơi từ đâu đến?
Hay biển xanh diệu kì
Trăng tròn như mắt cá
Chẳng bao giờ chớp mi

Trăng ơi từ đâu đến?
Hay từ một sân chơi
Trăng bay như quả bóng
Đứa nào đá lên trời

Trăng ơi... từ đâu đến?
Hay từ lời mẹ ru
Thương Cuội không được học
Hú gọi trâu đến giờ !

Trăng ơi từ đâu đến?
Hay từ đường hành quân
Trăng soi chú bộ đội
Và soi vàng góc sân

Trăng từ đâu... từ đâu...
Trăng đi khắp mọi miền
Trăng ơi có nơi nào
Sáng hơn đất nước em...

EM LỚN LÊN RỒI

Năm nay em lớn lên rồi
Không còn nhỏ xíu như hồi lên năm
Nhìn trời, trời bớt xa xăm
Nhìn sao, sao cách ngang tầm cánh tay
Núi xa lúp xúp chân mây
Bờ sông khép lại, hàng cây thấp dần
Nơi xa bỗng hóa nên gần
Quanh em bè bạn quây quần bốn phương...

1968

CÁNH ĐỒNG LÀNG ĐIỀN TRÌ

Cánh đồng làng Điền Trì
Sớm nay sao mà rộng
Sương tan trên mũi súng
Trên sừng trâu cong veo
Nơi này mấy bác cày
Đầu nghiêng nghiêng chiếc nón
Tiếng trâu và tiếng người
Vang ruộng dài lồm bồm
Nơi kia là mấy chị
Thì thòm tát gàu dai
Nước reo theo lòng máng
Bọt tung trắng hoa nhài
Nơi ấy mấy cô cấy
Ngửa tay phía mặt trời
Mạ bén hàng đứng thẳng
Hồn nhiên trong tiếng cười
Còn em, em kéo xe
Chở phân ra lót ruộng
- Ái chà, con cà cuống
Bỏ ngay vào ông bơ !

ĐÊM CÔN SƠN

Tiếng chim vách núi nhỏ dần
Rì rầm tiếng suối khi gần, khi xa
Ngoài thềm rơi cái lá đa
Tiếng rơi rất mỏng như là rơi nghiêng
Mờ mờ ông bọt ngồi nghiêm
Nghĩ gì, ông vẫn ngồi yên lưng đềm...

...Bỗng đâu vang tiếng sấm rền
Tĩnh ra em thấy trong đèn đỏ hương
Ngang trời kêu một tiếng chuông
Rừng xưa nổi gió, suối tuôn ào ào
Đồi thông sáng dưới trăng cao
Như hồn Nguyễn Trãi năm nào về thăm
Em nghe có tiếng thơ ngâm...

*
* *

Ngoài kia nòng pháo ướt đầm sương khuya...

THẢ ĐIỀU

Cánh điều no gió
Sáo nó thổi vang
Sao trời trôi qua
Điều thành trăng vàng
Cánh điều no gió
Tiếng nó trong ngần
Điều hay chiếc thuyền
Trôi trên sông Ngân
Cánh điều no gió
Tiếng nó chơi vơi
Điều là hạt cau
Phơi trên nong trời
Trời như cánh đồng
Xong mùa gặt hái
Điều em - lưới liềm
Ai quên bỏ lại
Cánh điều no gió
Nhạc trời réo vang
Tiếng điều xanh lúa
Uốn cong tre làng
Ôi chú hành quân
Cô lái máy cày
Có nghe phơi phơi
Tiếng điều lượn bay?
Tiếng điều vàng nắng
Trời xanh cao hơn
Dây điều em cầm
Bên bờ hồ bom...

EM DÂNG CÔ MỘT VÒNG HOA

Kính tặng Anh hùng liệt sĩ Mạc Thị Bưởi

Trưa nay em đến thăm cô
Nắng chiêm chín rục đôi bờ phi lao
Sắc hoa râm bụi quanh ao¹
Tiếng chim vườn mẹ² cùng vào thăm cô
Tiếng gòi dưới cỏ non tơ
Xôn xao trong đất nắng trưa bồn chồn
Vươn cao nòng pháo đầu thôn
Mồ cô nắng đắp vàng hơn mọi miền
Cô ơi ! Sông nước gọi tên
Nắng mưa phục kích, trăng lên đánh đồn
Thương cô sóng cuộn quanh cồn³
Nhát dao giặc giết... em còn thấy đau!
Em nghe mẹ kể đêm sâu
Hoe hoe đôi mắt, mái đầu phơ phơ...
Thương cô bông lúa thêm mùa
Quả na bớt hạt, buồng dừa trĩu cây
Đồng em thêm tiếng máy cày
Mũ rơm đến lớp ngày ngày em chằm
Trăng sông sáng cả đêm rằm
Nhịp cầu vá vôi, âm âm xe qua...

*

* *

Em dâng cô một vòng hoa
Thoảng nghe tiếng súng trời xa vọng về...

1968

¹ Nơi giặc Pháp giết cô Bưởi, bây giờ hoa râm bụi nở đỏ tươi.

² Vườn nhà cô Bưởi, nơi giặc tra tấn cô trước khi giết.

³ Cồn ở sông Kinh Thầy, nơi cô Bưởi đi lại hoạt động.

HƯƠNG NHÃN

Hàng năm mùa nhãn chín
Anh em về thăm nhà
Anh trèo lên thoăn thoắt
Tay với những chùm xa
Năm nay mùa nhãn đến
Anh chưa về thăm nhà
Nhãn nhà ta bom giội
Vẫn dậy vàng sắc hoa
Mấy ngàn ngày bom qua
Nhãn vẫn về đúng vụ
Cùi nhãn vừa vào sữa
Vỏ thắm vàng nắng pha
Em ngồi bên bàn học
Hương nhãn thơm bay đầy
Ve kêu rung trời sao
Một trời sao ban ngày
Vườn xanh biếc tiếng chim
Dơi chiều khua chạng vạng
Ai dắt ông trăng vàng
Thả chơi trong lùm nhãn
Đêm. Hương nhãn đặc lại
Thơm ngoài sân trong nhà
Mẹ em nằm thao thức
Nhớ anh đang đi xa...

TRẬN ĐỊA BỎ KHÔNG

Các chú đi đã xa rồi
Cao cao ụ pháo như người đứng canh
Đế co còng đập cỏ xanh
Cát cao giọng gáy một mình ri ri...
Dưới hào nước chẳng theo đi
Cá cờ đớp nắng, động rìa cánh bè
Em nhìn đáy nước trong veo
Máy bay một mảnh cấm siêu vô hà...
Thảo nào các chú đã xa
Thằng giặc chẳng dám bay qua nơi này...

1968

GỬI THEO CÁC CHÚ BỘ ĐỘI

Cháu nghe chú đánh những đầu
Những tàu chiến cháy, những tàu bay rơi
Đến đây chỉ thấy chú cười
Chú đi gánh nước, chú ngồi đánh bi
Rồi từ nhà cháu chú đi
Lúa chiêm vào mây, chim ri bay về
Nghiêng nghiêng buông chuỗi bên hè
Rặng tre, bãi mía bốn bề vẫy theo...
Chú qua bao suối bao đèo
Đến nay chắc đã thêm nhiều chiến công
Ngoài này cháu đứng cháu trông
Những đêm súng nổ, lửa hồng chân mây
Cháu về lớp cũ tường xây
Thông hào luôn dưới bóng cây xanh rờn
Chú đi phá nốt bột đồn
Cuối trời còn giặc, chú còn ra đi
Vẫn mong ngày chú trở về
Lại ngồi với cháu bên hè đánh bi...

KỂ CHO BÉ NGHE

Hay nói âm ã
Là con vịt bầu
Hay hỏi đâu đâu
Là con chó vện
Hay chằng dây điện
Là con nhện con
Ăn no quay tròn
Là cối xay lúa
Mồm thổi ra gió
Là cái quạt hòm
Không thềm cỏ non
Là con trâu sắt
Rồng phun nước bạc
Là chiếc máy bơm
Dùng miệng nấu cơm
Là cua, là cáy
Chẳng vui cũng nhảy
Là chú cào cào
Đêm ngồi đếm sao
Là ông cóc tía

Ríu ran cành khế
Là cậu chích choè
Hay múa xập xoè
Là cô chim trĩ...¹

1969

¹ Lại đọc lại từ đầu: "Hay nói âm ã" thành một bài thơ vòng tròn.

QUÊ EM

Bên này là núi uy nghiêm
Bên kia là cánh đồng liền chân mây
Xóm làng xanh mát bóng cây
Sông xa trắng cánh buồm bay lưng trời...

1969

ĐÁNH TAM CÚC

Bố vào lò gạch
Mẹ ra đồng cày
Anh đi công tác
Chị săn máy bay
Cả nhà vắng hết
Chỉ còn bé Giang
Bé đánh tam cúc
Với con mèo khoang

Nắng hồng chín rục
Bông nhien bay vào
Rung râu, chớp mắt
Mèo ta "ngoao ! Ngoao !"

Mèo bông dỏng tai
Mắt xanh như nước
- à thôi... mày được !
Bé Giang dỗ dành
Mèo thè lưỡi đỏ
Liếm vào răng nanh

Đây là tướng ông
Chân đi hài đỏ
Đây là tướng bà
Tóc hiu hiu gió

Đây là con ngựa
Chân có bụi đường

Và đây quân sĩ
Thuộc lâu văn chương...

- Quân này mày được
Quân này tao chui !
Mèo ta phỏng mũi
"Ngoao ! Ngoao !" một hồi

- Quân này mày chui
Quân này tao được !

CÔN SƠN

Sáng đứng đỉnh Côn Sơn
Hương đồng thơm trong túi
Chiều xay thóc góc nhà
Tóc lại bay gió núi...

1969

Thư Viện Online

HẠT GẠO LÀNG TA

Kính tặng chú Xuân Diệu

Hạt gạo làng ta
Có vị phù sa
Của sông Kinh Thầy
Có hương sen thơm
Trong hồ nước đầy
Có lời mẹ hát
Ngọt bùi đắng cay...

Hạt gạo làng ta
Có bão tháng bảy
Có mưa tháng ba
Giọt mồ hôi sa
Những trưa tháng sáu
Nước như ai nấu
Chết cả cá cờ
Cua ngoi lên bờ
Mẹ em xuống cấy...

Hạt gạo làng ta
Những năm bom Mĩ
Trút trên mái nhà
Những năm cây súng
Theo người đi xa
Những năm băng đạn
Vàng như lúa đồng
Bát cơm mùa gặt
Thơm hào giao thông...

Hạt gạo làng ta
Có công các bạn
Sớm nào chống hạn
Vực mẻ miệng gàu
Trưa nào bắt sâu
Lúa cao rất mặt
Chiều nào gánh phân
Quang trành quét đất
Hạt gạo làng ta
Gửi ra tiền tuyến
Gửi về phương xa
Em vui em hát
Hạt vàng làng ta...

CON CÒ TRẮNG MUỐT

Con cò đi đón cơn mưa
Tối tăm mù mịt ai đưa cò về
(Ca dao)

Khi cơn mưa đen rầm dềng đông
Khi cơn mưa đen rầm dềng tây
Khi cơn mưa đen rầm dềng nam, dềng bắc
Em vẫn thấy
Con cò
Trắng muốt
Bay ra đón cơn mưa...
Cây lúa mừng vui phát cờ
Dây khoai nảy xanh lá mới
Cau xòe tay hứng giọt mưa rơi
Ếch nhái uôm uôm mở hội
Cá múa tung tăng
Nhưng không ai biết
Con cò
Co ro
Chịu rét
Trên cành cây...

*

* *

Đến khi cơn mưa lại đen rầm dềng đông, dềng tây
Đến khi cơn mưa lại đen rầm dềng nam, dềng bắc
Em lại thấy
Vẫn con cò ấy
Bay ra
Trắng muốt
Mừng đón cơn mưa...

MANG BIỂN VỀ QUÊ

Lấp lóe lửa chài - sao hiện ra
Mây bay lóng lánh - cánh bướm xa
Em mang sắc biển về quê đó
Sắc biển xanh trên những mái nhà

1969

Thư Viện Online

CẦU CẦM

Cầu Cầm là thế này
Đến giờ em mới rõ
Hàng cây bom chém dở
Lên chồi xanh thiết tha
Bạn nhỏ nào đi qua
Vai bay khăn quàng đỏ
Tiếng chim hót đầu đò
Nghe ngọt vị ổi đào
Ríu rít tiếng ai chào
Cánh đồng đang mùa gặt
Lúa vàng trong đáy mắt
Trời xanh trong lưới liềm
Chuyến xe đi rất êm
Cầu chùng như nhịp võng
Có tiếng ru của sóng
Có tiếng ru của trời
Sông ơi nhớ thương ai
Mà bốn mùa nước đỏ
Con chim nghiêng mắt ngó
Phù sa hồng đôi chân
Như thế mà cầu Cầm
Một máy bay Mỹ rụng
Bây giờ những mũi súng
Vẫn vươn trong lòng người
Uống nước hố bom sâu
Nghé con nghênh mặt cười

LỜI CỦA THAN

- Than ơi !

Bạn từ đâu ra Mà bạn đen thế?

- Tôi từ đáy bể

Mắt tôi có ngọc trai

Nên sáng như gương

Tôi biết con thuồng luồng

Có đôi tay múa dẻo

Tôi biết con cá sấu

Nghênh mồm thở lay thuyền

Tôi biết con nhám, con chuồn

Lao như tên lửa

Tôi biết từng đoàn sứa

Giương ô đi trong hội lân tinh

Và con mực rập rình

Phun mực Cửu Long cho bạn viết

Tôi từ cánh rừng già

Ủ đầy hương thơm và bóng tối

Nên tôi đen như đêm

Trong lòng tôi có tiếng hổ gầm

Tiếng rừng rung trong bão

Tiếng suối thét lạc giọng...

Tôi từ thẳm sâu của đất

Trong bụng tôi chứa đầy chuyện cổ tích

Chuyện Sơn Tinh, Thủy Tinh

Chuyện vua Diêm Vương

Bỏ vào vạc dầu những thằng gian ác...

- Than ơi !

Thế bạn yêu ai nhất?

- Tôi yêu bác thợ

Có cây đèn sáng xanh ở sườn
Không có bóng mà không tắt
Đốt chẳng cần dầu
Có cái mũ đội đầu
Ngồi lên không bẹp
Các bác ấy
Vừa bắn tàu bay Mỹ rơi
Vừa đưa tôi ra ánh nắng mặt trời
Cho tôi lên xe
Cho tôi xuống tàu
Để tôi làm ra lửa
- Than ơi !
Bạn muốn nói gì thêm nữa?
- Tôi muốn làm thơ
Ca ngợi vịnh Hạ Long
Có màu xanh từ thuở Ngô Quyền
Con sóng vẫn reo trên xác giặc
Ca ngợi bác công nhân
Sớm sớm lên tầng
Mặt trời mọc dưới chân như một giọt phẩm
đỏ
Tay cuốc ra vàng
Giữa bát ngát trời xanh...

1969

ĐI TÀU HỎA

Con tàu hỏa rất dài
Bánh không sẫm không lốp
Chạy đều trên đường ray
Đêm ngày không bị trượt

Tàu giạt mình đột ngột
Rồi dùng dằng rời ga
Dòng sông và con đường
Quay như cái com-pa

Tiếng bánh bạch rất xa
Tiếng bánh bạch rất gần
Nghe ù ù âm âm
Đất trời đang xay lúa

Nắng bập bình cửa sổ
Mây bông bênh về đâu
Em ngồi trên đông bão
Đang chuyển dưới gầm tàu

Bên em chú bộ đội
Túi xách có nhiều quà
Em nhìn trong mắt chú
Long lanh phương trời xa

Chị thanh niên xung phong
Áo bạc màu nắng gió
Chị nhìn đi xa xăm
Hát bài gì không rõ

Bên em bạn thiếu nhi
Đeo huy hiệu Bác Hồ
Bạn làm "nghìn việc tốt"
Hôm nay về Thủ Đô
Ngoài kia núi nhấp nhô
Ngang trời - như nổi sóng
Nhà máy nào vừa dựng
Khói bay trắng một miền
Con tàu như mũi tên
Đang lao về phía trước
Em muốn con tàu này
Đưa em đi khắp nước
Ôi Tổ Quốc ! Tổ Quốc !

1969

MẸ ỒM

Mọi hôm mẹ thích vui chơi
Hôm nay mẹ chẳng nói cười được đâu
Lá trầu khô giữa cối trầu
Truyện Kiều gấp lại trên đầu bấy nay
Cánh màn khép lỏng cả ngày
Ruộng vườn vắng mẹ cuốc cày sớm trưa
Nắng mưa từ những ngày xưa
Lặn trong đời mẹ đến giờ chưa tan
Khắp người đau buốt, nóng ran
Mẹ ơi ! Cô bác xóm làng đến thăm
Người cho trứng, người cho cam
Và anh y sĩ đã mang thuốc vào
Sáng nay trời đổ mưa rào
Nắng trong trái chín ngọt ngào bay hương
Cả đời đi gió đi sương
Bây giờ mẹ lại lần giường tập đi
Mẹ vui, con có quản gì
Ngâm thơ kể chuyện rồi thì múa ca
Rồi con diễn kịch giữa nhà
Một mình con sắm cả ba vai chèo
Vì con, mẹ khổ đủ điều
Quanh đôi mắt mẹ đã nhiều nếp nhăn
Con mong mẹ khỏe dần dần
Ngày ăn ngon miệng, đêm nằm ngủ say
Rồi ra đọc sách, cấy cày
Mẹ là đất nước, tháng ngày của con

BÀ VÀ CHÁU

Trích Trường ca "Làng quê"

Bà ngồi yên rất lâu
Bóng tạc lên vách đất
Dải khăn vuông đội đầu
Gió lọt vào phơ phát...

Ôm Hương, tay run run
Bỗng nhiên, bà chớp mắt
Nhớ ngày xưa đói nghèo
Thương ông, giặc Pháp bắt

Sục sạo tìm du kích
Giặc đốt hết xóm làng
Bố Hương vượt lửa đạn
Bơi qua Lục Đầu Giang

Ông đi, ông để lại
Cái vành tang cho bà
Vết nhăn hằn sâu mãi
Và hắt hiu tuổi già

Sau hòa bình, bố về
Xóm làng còn đủ cả
Chỉ vắng mẹ Hương thôi
Bố ngồi trơ như đá...

Rồi lạy bà, bố đi
Hương mới sinh, bé choắt
Đất nước sao nhiều giặc

Đánh đến giờ chưa xong!...

Cái bao tọng của bà
Thắt bụng dân nhỏ lại
Cả một đời lo toan
Lưng bà giờ như gãy
Bà vẫn vui công việc
Chả lúc nào ngơi tay
Khi bà thăm trận địa
Lúc bà trông hàng cây

Bà vẫn nuôi bộ đội
Suốt hăm mấy năm trời
Nhiều chú đeo súng lục
Cưỡi bình bịch về chơi
Thư các chú gửi về
Không tuần nào không có
Chú thì đóng Sơn La
Chú thì ra Cồn Cỏ
Chú thì giữ Hàm Rồng
Chú thì xa, xa nữa...
Thư đi mấy tháng đường
Nhiều bức nhòe một nửa

Lâu nay, Hương không thấy
Chú nào về thăm đây
Bà bảo: Các chú bận
Đánh Mỹ suốt đêm ngày
Những lúc sợ bà buồn
Hương lượn tròn, múa hát
Bóng chuối trùm nửa sân
Trăng ngồi lênh láng bạc...

KÍNH TẶNG CHÚ TỔ HỮU

Đầu hè không thấy giọt sương
Rung rinh cảnh táo đã ươm nắng hồng
Chú ngồi với cháu trong phòng
Mái chèo nghe động một dòng Hương Giang

Chú Từ ấy những gian nan
Đường lên Đắc Sút sương tan mặt ghềnh
Đêm khuya cái chết bên mình
Nằm trên ván lạnh không manh chiếu nào
Chú buồn nghe một tiếng rao
Thương bạn nhỏ gió thổi vào nghiêng nghiêng
Trong tù Chú đã viết nên
Những vần thơ đẹp còn truyền đến nay
Bây chừ đất nước trong tay
"Dấu chửa toàn vẹn đã bay cờ hồng"(1)
Chú ngồi dặn cháu trong phòng
Ôi lòng Chú cũng như lòng mẹ cha
Tiếng thơ Chú bỗng ngân nga
Hòa cùng tiếng võng quê nhà mẹ đưa
Đất trời sáng đẹp hơn xưa
Cháu rời phòng Chú giữa trưa nắng vàng.

EM GẶP BÁC HỒ

Có ai se sẽ ngồi xuống đầu giường
Đưa bàn tay mát như kem sữa
Xoa lên trán em đang dịu lửa
Vuốt lên mắt em đang bớt mờ
A, Bác Hồ !
Bác Hồ ta đó !
Bác mặc tấm áo ka ki
Bàng bạc sương rừng Pắc Bó
Trán Bác có ngôi sao
Thảo nào
Bác đi đêm không lạc
Bác ơi, Bác !
Bác cười rung rung chòm râu
Mắt Bác sao mà thương thế
Tóc Bác thơm lừng gió bẻ
Thơm nắng đường xa
Bác cho em nhiều quà
Và khen dạy này em béo khỏe
Hơn ngày xưa nhiều
Cúc áo em bị đứt từ chiều
Đêm phanh ra, hở ngực
Bác đắp vào cho em
Rồi Bác ra rất êm
Bác đi ! Bác đi rồi !
Em bỗng òa lên khóc
Tỉnh dậy thấy ướt đầm mái tóc
Nhìn xem Bác có đâu đây,
Chỉ thấy đây trời đèn sáng, mưa bay
Người người lặng im đi viếng Bác

Bóng đèn rung rung nước mắt...
Đúng rồi
Bệnh viện em vừa truy điệu Bác chiều nay
Nhưng Bác chỉ yên nghỉ ban ngày
Chứ ban đêm là Bác rời linh cữu
Bác chào chú đứng gác
Rồi đi vòng quanh khắp trên thế giới
Để chăm sóc trẻ con
Nhất là đứa nào phải nằm trong bệnh viện...

Viện Mắt - phố Bà Triệu Đêm 9.9.1969

NHẬN THƯ ANH

Chiều nay nhà nhận thư anh
Gửi về từ miền đất mỏ
Nét chữ chên chên nắng gió
Vượt qua vách đá, tầng than
Em bóc phong thư vội vã
Ngón tay cứ riu vào nhau
Ô con chim khách, chim khách
Kêu chi kêu mãi trên đầu!

Thư kể về phố Mạo Khê
Dãy nhà lô xô mái ngói
Anh đi vào mỏ sớm chiều
Lá bàng thán ba đở ối

Thư kể lò đá, lò than
Đường goòng hút sâu trong núi
Bài thơ anh vừa viết vội
Đọc lên có tiếng chim bay

Thư kể về "Hoa trứng gà"¹
Đêm đêm thơm lừng phố mỏ
(Chắc anh viết những dòng này
Hương hoa bay đầy cửa sổ)

Thư kể về "Làng ven mỏ"²
Nửa đêm dội tiếng còi tàu

1

2

Bụi than vương trên lá lúa
Tiếng than rung cánh bèo dâu

Ôi miền đất anh đang sống
Nghe sao giản dị yêu thương
Khát những trang thơ đầy nắng
Ngồn ngang đất đá công trường

Em mê mãi đọc thư anh
Những muôn thăm làng, thăm mỏ
Nếu anh không phóng xe về
Em sẽ lần đường cước bộ...

1970

HOA BUỞI

Đêm qua hoa rụng cánh rời
Sớm nay cái cuống đã chồi quả non
Hoa rơi trắng mảnh sân con
Ôi hoa đã rụng vẫn còn ngát hương...

1970

Thư Viện Online

GIÔNG BÃO

Vẫn tấm thân
Gió thiêu, nắng cháy
Chăn trâu, cắt cỏ
Vai vác chiếc bấp cày gỗ gụ
To như cái cột đình
Chuôi liềm lấp loáng ngang lưng
Cua chĩa càng lao lên phía trước
Bật mở yếm nâu
Mây bay dưới chân
Mây bay trên đầu
Trời đất nổi phong ba âm âm gió bụi
Tướng lệch sông
Lệch núi
Làng xóm bé hơn hòn sỏi
Ngôi nhà nay thấy đâu?
Nay thấy đâu: Hoa nhãn rụng vườn sau
Hương bưởi thơm lừng giếng nước
Ngõ xóm gỗ ghè quen thuộc
Đoàn người bước lên lưng Cua
Tay cầm cào cỏ Răng bừa
Chiêng dòn, trống thúc áo quần rách bươm
Phấp phới
Người trẻ đứng trên
Người già đứng dưới
Bạn Nhỏ đứng giữa đôi càng
Hằn vết chân trâu
Thương đất phù sa
Vật vã khổ đau
Khô xác mấy mùa hạn hán

Thương mẹ già
Ra vào loạng choạng
Nặng lòng con mắt
Ta mang nỗi đau của đất
Lên trời Đánh cho
Thần Hạng cụt vòi
Gãy cánh!
Cua bay suốt một ngày
Một đêm
Đến nhà cô
Mây áo trắng
Đến nhà cô
Mây áo vàng
- Ôi dân làng
Dân làng đi đâu đó?
- Chúng tôi đi
Đánh gãy xương Thần Hạng!
Hai cô lác đầu:
- Nó có cái vòi ác lắm
Không đánh được đâu!
Cua lại bay
Một đêm
Một ngày sau
Đến nhà chị Gió
Chị khoác chiếc áo xanh
Gùi nước đeo trĩu cổ
- Ôi dân làng đi đâu?
- Đi phanh thây Thần Hạng!
Chị Gió nghiêng đầu:
- Nó vấy vũng đôi cánh
Không đánh được đâu!
*
* *
Lúc đó
Dội lên tiếng thở ô ô
Xung quanh loạng ngoạng lửa đỏ

Thần Hạng bay nhòang nhòang

Cánh dọc ngang xả gió

Vòi xì khói cay xè:

- Hỡi chúng bay

Những kẻ nghèo hèn khôn khổ

Ai xui nộ mạng cho ta?

Chiếc liềm bên sườn bạn Nhỏ

Nghiêng về một bên

Bạn bay theo

Thần Hạng

Nhanh hơn chớp ban đêm:

- Cho tôi hỏi

Sao Thần hút hết nước sông

Còn thiêu khô cây cối

Thiêu khô bàn tay con người

Ai mà sống nổi?

Mồm Thần Hạng méo xệch

Phả hơi rát mặt

- Ta đã tha tội chết

Chúng bay còn đòi chi?

- Chúng tôi

Đòi tiếng chim cho trời

Đòi sắc hoa cho lá

Đòi hương thơm cho quả

Đòi phù sa cho đất

Đòi nước cho sông

Đòi máu cho tim người

Chúng tôi đòi...

- A,

Thằng này nói láo

Thần đập cánh cau mày

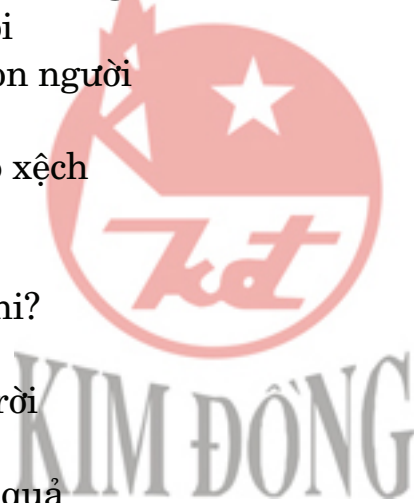
Khoảng trời ùng ùng nổi bão

Lửa táp đằng đông

Lửa táp đằng tây

Lửa,

Lửa,

Giơ bàn tay
Không nhìn thấy nữa
Quay lại
Không nhìn thấy nhau
Lửa tím dưới chân
Lửa xanh trên đầu
Quanh người hầm hập nóng
Thần Hạng rít trong cổ họng:
- Chúng bay không thoát tay ta
Chúng bay sẽ thành tro bụi!
Cua lái đôi càng
Một cơn gió nổi
Cua vút lên cao
Không gian tóe ngang ánh chớp
Lưng trời nước đổ rào rào
Rào rào...
Lửa Thần không tắt
Lửa reo rần rật
Lửa tím Lửa vàng
Vòi phun lửa trắng
Lửa xiên thẳng
Dài như mũi tên bay
Cơn gió lượn qua
Tắt ngay
Đám mây trôi qua
Tan biến
Con chim lao qua
Thành cát...
Nhưng lạ chưa
Cụ già ngân nga tiếng hát
Bài hát về dãy thông xanh
Lá thông bút cành
Lao vun vút
Mũi thông xoáy lạnh không gian
Bài hát về hàng dừa dài
Về bãi mía rộng

Lá phèn phụt bút cây
Phóng lên trời
Sáng loáng muôn ngàn thanh kiếm
Lưỡi dao
Rừng rục chớp
Bài hát về con đường làng
Sói nhảy lên
Lốc cốc
Và
Bay vù như bão thốc
Bài hát về cơn mưa chiều hè
Mát luồng gió đặng
Cua phun từng chùm bọt trắng
Một giọt nở thành năm
Hai giọt nở thành mười
Thần Hạng rủ vôi
Khép cánh
Ngấn ngơ
Vành tai quạt mo
Rung rung tiếng hát
Nghe trầm hùng như thác
Du dương như phi lao reo
Và trong veo như suối sa lưng đèo
Bồng
Thần sức tĩnh
Dọc ngang võ cánh
Vôi quật chéo không trung
Lửa trắng
Lửa xanh
Lửa tím
Lại bốc lên đùng đùng
Thần Hạng nghiêng răng trèo trẹo:
- Từ nay
Trẻ con đừng hòng ăn kẹo
Người già đừng mong
Có bát canh cần

Chỉ một giọt lửa của ta
Chúng bay cũng thành tro bụi
Lửa quạt vào lưng
Chói lói
Vẫn không làm nóng lưng Cua
Lưng đỡ chân người
Mát như chiều mưa
Lửa quạt vào đầu, vào vai
Dữ dội
Cua gương càn che
Nhưng không che nổi
Mọi người cúi xuống gan bàn chân
Lấy đất phủ sa
Đỏ quánh
Xoa lên da
Da lạnh
Xoa lên áo quần áo quần lạnh ngay
Hồng tươi trong sắc lửa
Thần Hạng rùng mình
Hoảng sợ
Không hiểu sao
Thần rung cánh
Lắc đầu
Dồn độ nóng thêm cho lửa

Nhưng ùn ùn Bốn phía
Dải nước trắng và dày
Cuộn thành những túi mây
Hút lửa
Túi nước thất vào nhỏ nữa
Lửa tru tréo bên trong
Phụt tắt
Cua đập mạnh tám còng
Bật sáng choang đôi mắt
Yếm nâu phen phật
Bay vút lên cao

Và đoàn người
Cầm cuốc, cầm cào
Lăm lăm đợi
Thần Hạng lao tới
Quãng vùi
Quấn chặt lưng cua và đoàn người
Lắc tít Lắc tít Nghe kẽ răng
Thần rít:
- Chúng bay không thoát tay ta
Lúc bấy giờ các chị Gió
Từ xa
Lái những viên đạn, lưỡi dao
Mũi tên, thanh kiếm
Phạm phạm đến
Chém dọc, đâm ngang
Viên đạn đường làng
Nổ tung con mắt
Mũi tên thông, cắm sâu vào tai
Thanh kiếm lá dứa
Chém xả vai
Cánh thần tước ra
Buông rủ
Lưỡi dao mía
Lia ngay vào cổ
Và đoàn người
Leo nhanh lên vùi
Con gái cầm kim chích
Con trai cầm răng bừa đâm
Cụ già cầm cào bỏ
Quanh vùi
Những nhát đâm tua tủa
Theo nhịp trống
Nhịp chiêng
Thần rú lên
Man rợ
Không giống tiếng người, tiếng thú

Quay cuồng
Điên loạn
Cua gương càng
Hàng răng lạnh lùng và sáng loáng
Nghiến chặt vôi
Máu tóe ra đầy trời
Vôi đứt
Thần tối tăm con mắt
Không kêu được một câu
Cô Mây bay qua đầu
Thần Hận bám vào
Định trốn
Nóng lòng chờ đón
Bạn Nhỏ đứng trong mây
Và bất ngờ
Giáng xuống
Một bắp cày !
Đầu Thần bẹp dùm
Máu tóe ra bảy sắc cầu vồng
Mũi khếch thành sấm
Chuyển động trời ngoài, trời trong
Thần hu hu khóc
Nước mắt to, nước mắt nhỏ ào ào
Trút xuống thành mưa...

TIẾNG NÓI

À uôm, ếch nói ao chuôm
Rào rào, gió nói cái vườn rộng rênh
Rau âu, chó nói đêm thanh
Tẻ... te... gà nói sáng banh ra rồi
Vi vu, gió nói mây trôi
Thào thào , trời nói xa vời mặt trăng...

1971

HẠ LONG

Chiều về cuộn cuộn mây đen
Vòm trời mặt vịnh nối liền với nhau
Đảo xanh, đảo tía, đảo nâu
Mênh mông sóng sóng trắng phau bạt ngàn
Nhoáng nhoàng chớp chớp chói chang
Đoàng đoàng sét sét giạt vang trong ngoài
Biển đen màu mực ai mài
Thoảng bay vệt nắng ban mai phớt hồng
Gần xa xàng xuộm màu đồng
Vàng hoe lốm đốm cải ngồng đơm hoa
Tím tươi lấp lánh hoa cà
Bất thần rừng rực, lòà lòà lửa gang
Cầu vồng muôn sắc loang loang
Vượt trên ngọn sóng cao ngang mặt người

*
* *
*

Hạ Long, vẻ đẹp tuyệt vời
Hiện lên rực rỡ lúc trời nổi giông...

8.1971

NGÔI ĐỀN BÃI CHÁY

Ngôi đền có tự bao đời
Rêu xanh bạc đá, lá rơi úa vàng
Cột đền, đạn Mỹ xiên ngang
Bàn thờ đã lạnh khói nhang lâu rồi
Hố bom sâu hoắm chân đời
Ngẩng lên nham nhở mảnh trời biếc trong
Vách đền ai tạc tượng ông
Lửa quẩn giáp sắt, kiếm cong tuốt trần
Mặt hiền như bác nông dân
Nụ cười tươi sáng, mên thân, đậm đà
Từ đền em bước chân ra
Hạ Long muôn sóng chói lòà gươm vung
Từng đoàn các chú qua sông
Pháo vươ. Lá nguyệt trang rung tiếng cười
Phà sang, đền đã khuất rồi
Nghĩ về các chú bồi hồi không yên
Và em bỗng hiểu ngôi đền
Hiểu ai tạc tượng người hiền cầm gươm

NHỚ VÀ NGHĨ

Kính tặng chị Ngô Thị Phương Huyền

Chị em dạo mát trên đường
Tiếng than ngữ tiếng quê hương ngọt ngào
Bâng khuâng chị nhớ ngày nào
Trăng lên nghe gió rì rào ngọn tre
Và em nghĩ những đêm hè
Điện hồng mái ngói, bạn bè hò reo
Máy khoan thành thạch lưng đeo
Bùi ngùi chị nhớ những chiều làm thuê
Một mình giã gạo canh khuya
Cắm cắm giá buốt, gió về từng cơn
Rộn ràng em nghĩ xóm thôn
Tiếng ai xát thóc cười giòn sân kho
Trắng tinh hạt ẩm, hạt no
Đường làng xe nhỏ, xe to ra đồng
Chị nhìn nước rặc Hạ Long
Nhớ trưa bắt cá bãi sông năm nào
Bập bênh, em nghĩ chiếc phao
Chiều chiều tắm biển, sóng dào dạt xô
Chị nhìn lá rụng cành trơ
Đắng cay nhớ ổ chuối khô. Gió lửa
Mái lều xơ xác nắng mưa
Vết roi chủ - những nhát cửa xé lòng
Và em nghĩ những gian phòng
Điều hòa nhiệt độ, mặt hồng niềm vui
Tiếng cây lách chách đâm chồi
Tiếng người trò chuyện với người yêu thương
Chị em cùng dạo trên đường

Cùng nhìn cổ máy, con mương, mái nhà
Chị buồn nhớ những ngày qua
Em vui nghĩ những ngày xa đang gần...

1971

CHÁU LÀM BÀ CÒNG

Tặng cháu Minh Hà

Cái chân thì khuệnh khoang
Tay vất vẻo lưng cong
Đầu vấp va vấp vênh
Cháu bỗng hóa bà còng
Mèo tròn mắt lạ lùng
Chị cười lăn ra đất
Mẹ ngồi lặng hồi lâu
Bà đứng trào nước mắt...

1972

CHÁU ĐI

Cháu về rồi cháu lại đi
Ngoài kia bom nổ ầm ì suốt đêm
Chú nào có chút nào yên
Đêm nằm thắp thỏm nghe rền tiếng bom

1972

NGẮM HOA

Tặng Thúy Giang

Em ngắm bông hoa
Tím tươi bờ ngõ
Cánh hoa mới nở
Màu còn rung rinh
Màu đẹp hơn tranh
Càng nhìn càng thắm
Như màu của nắng
Như màu của mưa
Dịu dàng non tơ...
Yêu hoa đẹp thế
Em đừng quên rẽ
Sân sùi xòe ra
Như tay lấm đốt
Bám vào sỏi cát
Bám vào nắng rát
Bám vào mưa dầm
Làm lụng âm thầm
Cần cù dưới đất
Chẳng nhìn thấy đâu
Chính chòm rễ ấy
Làm nên sắc màu

THÁNG BA

Sau làn mưa bụi tháng ba
Lá tre bông đỏ như là lửa thiêu
Nền trời rừng rục rảng treo
Tướng như ngựa sắt sớm chiều vẫn bay

1972

HƯƠNG ĐỒNG

Đông ẩm trăng non
Luồng cây sực nức
Mưa rào bữa trước
Nắng nồng chiều nay
Mùi bùn đang ngấu
Mùi phân đang hoai
Vôi chưa tan hẳn
Còn hăng rãnh cày
Hạt giống mùa qua
Bóc men trong đất
Giọt giọt mồ hôi

Bón bề lên hương
Dịu mát bờ sương
Thoảng hơi gió nhẹ
Vàng trắng mới hé
Làn mây trong ngần
Đường cày ai rạch
Thành dòng sông
Ngân Sao như gốc rạ
Lô nhô xa gần

*
* *
*

Trời đất đêm nay
Như chim mới hót
Như rượu mới cất
Như mật mới đông

Đi trong ngàò ngạt
Niềm vui gieo trồng
Thịt da ta cũng
Tỏa hơi ruộng ðồng

ĐỒNG CHIỀU

Mặt trời chìm cuối đồng xa
Sương lên mờ mịt như là khói bay
Đất trời cách một gang mây
Và tôi cùng với luồng cày tỏa hương...

1972

Thư Viện Online

CÂU CÁ

Cầu ao loang vết mỡ
Em buông cần ngòi câu
Phao trắng tênh tênh nổi
Trên trời xanh, lầu lầu

Mặt ao không gợn gió
Bóng trúc cũng rung rinh
Con cá mương đớp bọt
Nhô miệng tròn, nhỏ xinh

Cá cá, chúng mày ơi
Vào đây mà kiếm ăn
Mồi lòng gà béo ngậy
Mùi thính thơm, rất đậm

Cục cùng cung trên bờ
Vào đây con cá ngỗ
Cái mồm to hơn mình
Mắt đỏ vằn gian giảo

Vào đây con rô cù
Đầu đen sạm lăm lì
Thường nháy phao đột ngột
Rồi lừ lừ lôi đi

Vào đây con cá diếc
Hay vờ vẩn rong chơi
Nhưng nhăng khoe áo trắng
Và nhả nha rửa mồi

Cá cá chúng mày ơi
Dù con to, con nhỏ
Nếu chạm đến môi ta
Đều nằm khoèo trong giỏ

Riêng mặt trời tinh nghịch
Ngậm môi dưới đáy ao
Giật mấy lần không được
Còn làm ta ngã nhào

1972

Thư Viện © Online

GHI Ở BỜ AO

Chim hót rung rinh cảnh khê
Hoa rơi tím cả cầu ao
Mấy chú rô ron ngơ ngác
Tưởng trời đang đổ mưa sao

1972

CƠN GIÔNG

Cơn giông bỗng cuộn giữa làng
Bờ ao lở. Gốc cây bàng cũng nghiêng
Quả bòng chét chẳng chịu chìm
Ao con mà sóng nổi lên bạc đầu...

1972

Thư Viện Online

AO NHÀ MÙA HẠ

Mùa mưa mà mưa chẳng đến
Đáy sâu nẻ toác khi nào
Rêu nằm mơ những sấm sét
Ròi khô trên cọc cầu ao...

CON MẮT

Con mắt trời nóng bỏng
Rừng rục những ngôi sao
Đêm đêm con mắt ấy
Cháy bùng trên mặt ao
Thẳm sâu con mắt đất
Hun hút những giếng khơi
Đêm đêm con mắt ấy
Nói điều chi với trời?

1972

LỜI MỘT BẠN GÁI MƯỜI HAI TUỔI

Các bạn ơi !

Tên phát xít Ních-xơn đã cúi mặt viêng tôi
Tôi nhìn thẳng vào mặt hắn
Ý nghĩ hắn chạy từ đầu xuống chân
Từ chân ngấm xuống đất sâu, nên tôi nghe hết:
"Nếu mày sống thì ông cũng giết !"

Ai nhìn nghiêng sẽ tưởng hắn thương tôi
Giọt nước mắt lạnh buốt kia có thể lừa người
Tôi nhìn hắn trừng trừng vào mặt
Và tôi hiểu hắn đã vay nước mắt !
Tôi nhìn thấy rằng hắn thì nhọn hoắt
Kẽ răng còn vương vài sợi thịt trẻ con
Ý nghĩ hắn chạy từ đầu xuống chân
Từ chân ngấm xuống đất sâu, nên tôi nghe hết:
"Nếu mày sống thì ông cũng giết !"

Tôi ngủ ngọt ba mươi năm dưới bóng bạch dương
Trong khúc dân ca có cơn gió mùa đông và tiếng xe tam mã
Viên đạn Hít-le bắn tôi
Đã thành gỉ sét rồi
Hôm nay Ních-xơn đến khóc
Cách hắn giả vờ thật là ngu ngốc
Ý nghĩ hắn chạy từ đầu xuống chân
Từ chân ngấm xuống đất sâu, nên tôi được biết:
"Nếu ông là Hít-le
Ông sẽ thiêu mày không còn gì mà chôn hết!"

Và hắn khóc tôi

Tôi không thể phì cười
Tôi nhìn thẳng vào mặt hắn
Tôi nhận ra máu tôi bợn phát xít Đức cướp đi
Chảy giàn giạt vằn vèò theo hình chữ Y
Trên mũi nhọn điều hâu của hắn
Không biết hắn mượn ai bộ mặt đưa ma
Và vay ai nước mắt
Nước mắt xuyên qua đất
Vỡ trong lồng ngực tôi ngàn vạn mảnh thuỷ tinh
Và sưng tấy lên khắp cả thân mình
Ngày đêm nhức buốt
Các bạn ơi !
Các bạn có nghe thấy tiếng kêu
từ dưới mộ của tôi

TIẾNG ĐÀN BẦU VÀ ĐÊM TRĂNG

Các chú văn công quân giải phóng
Về nhà em chơi
Chú gảy lên khúc đàn bầu
Chú đập tay ngòi hát ánh trăng bỗng thành bát ngát
Tiếng chim đêm cao vời
Tiếng những vì sao lang thang trên trời
Nhưng dây đàn bầu
Lại rung những âm thanh về con người và mặt đất
Tiếng ân tình mấy nghìn năm trước
Tiếng ân tình hôm nay
Chứa sẵn từ bao giờ trong dây
Cứ ngân lên với âm điệu tuyệt vời
Đằm thắm khúc ru con Nam Bộ
Tươi mát câu dân ca quan họ
Mái đình uốn cong
Nhà máy tầng tầng bên kia sông
Người nghe bắt gặp mình trong tiếng đàn nồng ấm
Chị dân quân lái máy cày
Ngón chân cái vết bùn non còn lấm
Cụ già mấy lần tiễn cháu con ra trận
Đông nhất là trẻ em lên chín, lên mười
Trong tiếng đàn bầu
Tất cả bỗng thành thi sĩ
Tiếng đàn bầu, tiếng đàn bầu
Ngân nga trong đêm trăng
Giữa hai mùa lúa
Dây đàn tưởng không bén tay chú nữa
Mà căng trong không gian
Tự rung lên ngàn đời sức mạnh Việt Nam

Chúng em lắng nghe, nín thở
Lúc ấy rùng rùng bom nổ
Bóng cau ngã xuống cây đàn
Lung lay
Như bàn tay
Xóa đi những âm thanh dơ bẩn
Để tiếng đàn và chỉ có tiếng đàn, tuôn trào vô tận
Mát trong như suối đầu nguồn...

1972

Thư Viện © Online

BÀN CHÂN THẦY GIÁO

Thầy ngồi ghé giảng bài
Xếp cạnh bàn đôi nạng gỗ
Một bàn chân đau rồi
Chúng em không rõ

*

Sáng nào bom Mỹ dội
Phượng đỏ ngổn ngang, mái trường tóc ngói
Mặt bảng đen lỗ chỗ vết bom bi
Thầy cầm súng ra đi
Bài tập đọc dạy chúng em dang dở
Hoa phượng
Hoa phượng cháy một góc trời như lửa
Năm nay thầy trở về
Nụ cười vui vẫn nguyên vẹn như xưa
Nhưng một bàn chân không còn nữa
Ôi bàn chân
In lên cổng trường những chiều giá buốt
In lên cổng trường những đêm mưa dầm
Dấu nạng hai bên như hai hàng lỗ áo
Chúng em nhận ra bàn chân thầy giáo
Như nhận ra cái chưa hoàn hảo
Của cả cuộc đời mình
Bàn chân thầy gửi lại Khe Sanh
Hay Tây Ninh, Đồng Tháp?
Bàn chân đạp xuống đầu lũ giặc
Cho lẽ sống làm người
Em lắng nghe thầy giảng từng lời

Rung động bao điều suy nghĩ
Nghe thềm vọng bàn chân đi đánh Mĩ
Nghe âm vang tiếng gọi của chiến trường
Em đi suốt chiều dài yêu thương
Chiều sâu đất nước
Theo những dấu chân người thầy năm trước
Và bàn chân thầy, bàn chân đã mất
Vẫn dẫn chúng em đi trọn vẹn cuộc đời...

1972

Thư Viện © Online

NHỚ BẠN

Chiều nay
Tao ngồi trên cầu gỗ
Nghe róc rách chân cầu sóng vỗ
Con thuyền xưa, mũi chổng như đuôi chim
Tất cả vẫn còn nguyên
Tao bỗng nhớ chúng mày, nhớ thế
Đâu rồi thằng Tí
Mái tóc hoe hoe, mắt lơn ti hí
Xúng xính quần nâu
Bành bành chiếc cầm đã lún phún râu
Thằng Trình, nước da mai mái
Ổn ẻn tiếng cười như con gái
Cái Thúy, cái Liên
Tên nghe có vẻ dịu hiền
Mà nghịch như quỷ sứ
Câu chuyện xưa thầy kể
Theo chúng mày, đi đâu?
Về đâu?
Chúng mình thường bảo nhau
Đất nước quá nghèo rồi, không thể nghèo hơn nữa
Chúng mình lớn lên
Không tiếc nghĩ suy và mồ hôi đổ
Không biết đũa nào, tay có trước vết chai
Không biết tuổi chúng mình bao nhiêu
Đất nước rạ rơm sẽ thành sắt thép
Dù chẳng làm nên, hay làm nên sự nghiệp
Cũng không bao giờ quên nhau
Chúng mày ơi, bây giờ chúng mày đâu?
Và chiếc cầu

Cong như vành trăng chia tay đêm ấy
Ở xa, chúng mày có thấy
Trên cầu gỗ chiều nay
Tao nôn nao ngồi nhớ chúng mày...

Hè lớp bảy 1972

ThuVienOnline

BẾN ĐÒ

Nhớ chị Trần Thị Duyên

Bến đò xưa đây rồi
Cây đa già buông rễ loi thoi
Lá biếc xòa mặt nước
Đá lởm chớm, bờ sông trắng bọt...
Trời se se heo may
Vẫn như lần đầu, ta qua sông, năm ấy
Con đò gỗ chẳng còn gói bãi
Đâu rồi, quán rạ lơ phơ
Ta thèm nhìn những kỷ niệm ấu thơ
Ngồi thụp xuống khoang đò
Khoang đò rộng thê
Chẳng thấy cây đa bãi mía
Khoảng trời cong veo trên mui đò
Tóc ông lái bạc phơ
Lấn vào mây trắng...
Ta đứng giữa trời mênh mông nắng
Quán xưa đổ rồi
Dưới bóng mát vòm đa, chẳng còn có ai ngồi
Gió thổi còn cào mặt nước
Mất một nỗi gì không thể tìm lại được
Ta đi, lòng vẫn ở nơi đây
Ai cũng chỉ có một lần
Cái thuở thơ ngây...

1972

THƠ VUI

Kính gửi bác Mạnh Sinh

Cảm ơn bác tặng thơ vui
Cháu chưa lặn lẽ qua đời được đâu
Cháu còn ở với cây cau
Bùng xòe tán lá, đỏ au quả già
Cháu còn ở với mẹ cha
Mất mờ chân chậm, biết là cậy ai
Cháu ăn hạt gạo bao đời
Bao buồn vui ngấm vào người, đã lâu
Cháu làm đã được gì đâu
Cuộc đời còn cả đằng sau rất dài

Cảm ơn bác tặng thơ vui
Đường về âm phủ còn với vơi xa
Lối rêu xơ xác cỏ hoa
Tiếng chim năm ngoái vẫn ngân ngang trời
Cảm ơn bác tặng thơ vui...

1972

ĐẬP CỦA DIÊM VƯƠNG¹

Trích trường ca "Trừng phạt"

Đoàn người đi
Trong sắc chiều vàng úa của âm ti
Lá khô lác đác
Nghe thoang thoảng mùi hương trầm ngan ngát
Tiếng chuông khua xa vời...
Chó ngao im lặng nhìn người
Quỷ trắng đứng bông thanh sắt
Cửa điện Diêm Vương đóng chặt
Đoàn người nhận ra Thần Đất
Chân tay sây sát vết bom
Tiếng Thần:
- "Tôi đến đã mấy hôm
Cửa điện vẫn chưa thấy mở
Vi vu, vi vu
Đây là lời của gió
Các bạn ơi
Hãy lắng nghe lời của gió:
- "Hỡi những người phần nộ
Các bạn đi hàng nghìn cây số
Bằng ánh sáng chiếu ra từ trái tim mình
Đây là chỗ tận cùng
Kẻ thù phải đền tội ác
Giờ trừng phạt: máu rơi thịt nát
Sắp đến rồi!
Sắp đến rồi!

¹ Những người bị bom Mĩ giết hại trong các trận ném bom huỷ diệt năm 1972, tập hợp thành đoàn dưới âm phủ, đòi vua Diêm Vương phải trừng phạt bọn giết người

Nhưng hãy chờ, hãy chờ, các bạn ơi.
Diêm Vương đang ngủ..."
Tiếng đoàn người cắt ngang:
- "Không thể chờ, không thể chờ được nữa
Đập cửa mau, đập cửa!"
Tiếng đoàn người đập tay vào cửa điện Diêm Vương
Tiếng bèn bẹt, những bàn tay già
Tiếng sầm sập, những bàn tay mang chửa
Tiếng cộc cộc, những con ngựa gỗ
Tiếng rào rào, những cành cây
Tiếng âm âm, đất bắn, ngói bay
Thành một âm thanh chát choang nhúc nhối
Thành một âm thanh kinh hoàng dữ dội
Như thiên nhiên đang tạo sông dựng núi
Như trái đất đang hình thành...
Tiếng Diêm Vương:
- "Quý sứ đâu? Sao có chuyện lạ kỳ?"
Tiếng đoàn người:
- "Mở cửa đi! Mở cửa đi!
Phải trừng phạt.
Chúng tôi đòi trừng phạt
Những kẻ đã gây ra tội ác!"
Diêm Vương xốc vôi áo bước ra
Tiếng xúng xoảng thanh la
Dùi nện thòm thòm trông đá
Tiếng kèn rông rúc lên hồi hả
Cửa điện mở toang
Cả một vùng nhênh nhoáng sáng vàng
Long lanh dát ngọc
Hồ sen lung linh như trăng mọc
Cá lửng lơ bơi, in bảy sắc cầu vồng
Đường vào sân uốn khúc vẫy rồng
Nền đá nét mây bay thanh thảo
Rừng rục chín những quả đào, quả mận
Tỏa mùi thơm không thấy ở trên trần...

CÔ THỊ MẦU

Lúa rơm tạt thu gợn lại
Màn phong căng đỏ sân đình
Điện xanh vòm đa cổ thụ
Người xem đông như mít tinh

Xóm làng như xóm làng xưa
Trong tiếng trống chèo sâu vợi
Tiếng mõ đưa hương hoa đại
Len dần vào mọi tâm tư

Kìa cô Thị Mầu lên chùa
Đông đánh dánh đi, mắt liếc
Ngắm cái tay cô phẩy quạt
Tưởng mình sống đã trăm năm

Người xem thoáng như quên chị
Chiều nay gánh lúa trên đồng
Tần tảo nuôi em, nuôi mẹ
Mười năm rông rã chờ chồng...

SƯƠNG MUỐI

Bất ngờ trắng ngõ, móc sa
Cỏ cây đỏ sém như hoa rong giềng
Làng xa cuộn cuộn gió lên
Rập rờn dải lửa cháy bên chân trời...

1973

Thư Viện Online

CÂY BÀNG MÙA ĐÔNG

Suốt mùa hè chịu nắng
Che mát các em chơi
Đến đêm đông giá lạnh
Lá còn cháy đỏ trời

1973

HOA DUỐI

Vườn xuân sao thánh thót
Năm cánh xòe vàng tươi
Ngõ sao đêm xuống hát
Mãi vui quên về trời

1973

Thư Viện Online

HOA DẠI

Thương một quãg đường chói nắng
Mầm hoa đập đất, nhô lên
Sắc thắm rất nhiều về sáng
Hương thơm rất nhiều về đêm
Một vùng tươi mát trong lành
Cái nóng trưa hè dịu lại
Vui vẻ người qua
Hoa ơi
Ai bảo em là Hoa Dại?

1973

KIM ĐỒNG

CÂY XOAN

Ngày nào xoan bé xíu
Giờ bỗng vút lưng trời
Dưới gốc cây xám mốc
Bao lá cành khô rơi ...

1973

Thư Viện Online

KHI MÙA THU SANG

Mặt trời lặn xuống bờ ao
Ngọn khói xanh lên, lúng liếng
Vườn sau gió chẳng đuổi nhau
Lá vẫn bay vàng sân giếng
Xóm ngoài, nhà ai giã cối
Làn sương lam mỏng rung rinh
Bạn nhỏ cười trâu về ngõ
Tự mình làm nên bức tranh
Rào thưa tiếng ai cười gọi
Trông ra nào thấy đâu nào
Một khoảng trời trong leo lẻo
Thình lình hiện lên ngôi sao
Những muồn kêu to một tiếng
Thu sang rồi đấy ! Thu sang !
Lòng bỗng nhớ ông Nguyễn Khuyến,
Cổng cháu chạy rông khắp làng

1973

GHI CHÉP VỀ NGỌN ĐÈN DẦU

Đứng giữa nhà mà cháy
Mà tỏa sáng xung quanh
Chỉ thương cây đèn ấy
Không sáng nổi chân mình

1973

Thư Viện Online

ĐƯỜNG SANG NHÀ BẠN

Xế trưa tìm thăm nhà bạn
Lại gặp chú bù nhìn rơm
Xúng xính áo tươi, nón lá
Một mình đứng múa giữa vườn
Ngõ lạ. Rồi bời gió thổi
Hỏi ai? Đường tạnh bóng người
Lại chú bù nhìn vồn vã
Phất tay, chỉ thẳng... lên trời.

1973

MÙA ĐÔNG VÀ CÂY SÂU ĐÔNG¹

Ngoài thêm mưa bụi phây phây
Cành sấu vươn những nhánh gầy khẳng khô
Quả vàng héo quắt, lưa thưa
Lặng dâng nỗi nhớ ngàn xưa lên trời

1974

Thư Viện Online

¹ Cây sấu đông: Cây xoan - Truyện cổ tích Nam Trung bộ: Chị My Cơ không chịu bỏ chồng lấy vua, vua giết. Mộ chị mọc lên cây sấu đông

ĐẤT

Đất muốn nói điều chi thể
Mà không nói được với người
Mà rạo rức trong quả ngọt
Mà rưng rưng màu lá tươi

1974

ĐỒNG QUÊ

Làng quê lúa gặt xong rồi
Mây hong trên gốc rạ phơi trắng đồng
Chiều lên lặng ngắt bầu không
Trâu ai no cỏ thả rông bên trời
Hơi thu đã chạm mặt người
Bạc đàn đôi ngọn đứng soi xanh đầm
Luống cày còn thở sùi tăm
Sương buông cho đồng hoang nằm chiêm bao
Có con châu chấu phương nào
Bâng khuâng nhớ lúa, đậu vào vai em...

1974

CÂY ĐA LÀNG

Trích Trường ca "Khúc hát người anh hùng"

2

Cánh liếp khép hờ
Bà Chanh hãm đèn hạt đỗ
Những đám cháy
Tắt dần ngoài cửa sổ
Tiếng khóc chỉ còn Túc tưởi
Ở nhà bên
Làng xóm bỗng lặng yên
Lặng yên đến không thể nào chịu nổi
Không gian nén những gì dữ dội...
Bà không hiểu sao
Bưởi vẫn chưa về
Lá khô sột soạt nõn tre
Tiếng ếch ao bèo thũng thảng
Tiếng khóc chìm dần trong im lặng
Lại thỉnh thoảng, nấc lên Nghẹn ngào...
Sự im lặng hát rằng:
Lặng im của một nhát dao
Chém vào đá, giữa trời cao đất dày
Hỡi ai nát với cỏ cây
Hồn kêu thành gió những ngày bão giông!
Cụ Đình đẩy cửa
Lùng lững bước vào trong
Ngực phẳng như tảng đá
Rồi ngồi im như gốc cây to
Tay cụ phác ra một cử chỉ mơ hồ
Rồi cụ lại lắc đầu lặng lẽ
Trông cụ héo như cây đa làng bạt rế

Giọng cụ trầm và sâu:
- Con Bưởi đâu?
Tôi đến tìm nó hỏi
ức thế này, làm sao mà chịu nổi?
Bà Chanh vội đứng lên
Khép kín cánh liếp vào
Bà thoáng thấy cuối trời
Long lanh ngôi sao
Sáng như giọt nước mắt...
Những đám cháy sẽ dần dần tắt
Nhưng lửa đang thấp lên
Ngàn vạn ngọn đèn
Đất nước đêm nay
Không ai bình yên...
Tiếng khóc lại nấc lên
Tức tưởi Nhà bên...
Nhà ấy sáng nay
Ba người, giặc chặt đầu cắm cọc
Đồn Coóc mắt vằn tia đỏ nọc
Tay quay vù vù can đen
Đội Mâu đi bên
Cái tai cụt giấu trong làn khói thuốc¹
Sau mỗi trận càn
Làng vẫn thêm người quen thuộc
Bà thoáng rùng mình...
Tiếng sương rơi rộp... rộp... mái gianh
Gợi dáng cảnh tre lả theo chiều gió
Tiếng xa vắng côn trùng trong cỏ
Gợi chiều sâu không cùng của đêm
Tất cả như bình yên
Tưởng xóm làng ta chưa bao giờ cháy
Tưởng máu bà con chưa bao giờ chảy
Tưởng đời mình chưa bao giờ trải qua
Những đổi thay và những vui buồn

¹ Du kích Long Động đã chém cụt tai tên tay sai.

Bằng cả bao đời xưa cộng lại...
Tiếng khóc nhà bên
Lại nấc lên
Tức tưởi...
Cụ Đình rung động toàn thân
Xòe bàn tay vuông, bạc trắng vết chai sần
Cụ bồng nói một giọng trầm rất lạ:
- Bà Chanh ơi
Chúng nó thịt người mình nhiều quá !
Rồi lặng im
Cụ lắc cái đầu:
- Con Bưởi đầu
Tôi muốn tìm nó hỏi ỨC THẾ này
Làm sao mà chịu nổi?
Mái nhà gianh hát rằng:
Có đâu như ở nơi đây
Kẻ thù ác quá mức này - chưa thôi
Đau thương quá một kiếp người
Cầm gươm quá mấy chục đời nối nhau...

3

Tiếng chó vu vơ
Làm đêm thêm thắm sâu
Sương xuống se se
Mặt đường cát bụi
Con đom đóm ướm cánh bay
Dạt vào cành ổi
Bông lao ra
Rạch một đường ngang đêm
Lửa trong tro
Chốc chốc lại bùng lên
Trong gió thổi
Như một điều muốn nói
Đêm dần khuya cao cao vọi vọi
Bông vút lên
Chót vót

Tiếng gà
Trẻ như thời trời đất mới sinh ra...
Cô Bưởi lắng nghe tiếng gà rừng rục
Thấy sức triệu người hồi sinh trong lồng ngực
Và cô đi
Bên đám cháy
Chưa tàn
Lửa hát rằng:
Quê tôi - những cánh rừng hoang
Chính trong cơn bão đại ngàn - tôi sinh
Nuôi tôi trong bếp nhà gianh
Ủ là một chাম - thổi thành biển khơi...

5

Toán giặc chạy xô cả lại
Mặt chúng xám đi. Hốt hải
- Chi đây? Bay?
Tên lính cao gầy
Cổ ngẳng như cổ cò chết bão
Dong một cụ già mặt bê bết máu
Nách áo rách toang
Dáng lực lưỡng và điềm nhiên như cây đa làng
Tên lính cổ cò oang oang nói:
- Lão già này đã "đánh mìn" ngài Đội
Ngài ngã vật ra, chẳng biết có sao không?
Tụi nó cẳng ngài về đồn rất đông...
Coóc chống can đen, đi đến
Cái chân bước nhẹ nhàng, uyển chuyển
Hắn bỗng nhìn thẳng căng vào mắt cụ già
Soi môi, cái nhìn như moi ruột gan ra
Cụ Đình bình thản:
- Lính của quan đồn đã cho tôi lựu đạn
Giết đội Mâu là việc của riêng tôi
Người Việt Nam
Không một ai được phản bội giống tôi
Thưa quan, quan hiểu chứ?

- Tên ông là gì?
Coóc vẫn lạnh lùng nhưng mắt đã vằn tia hung dữ
- Có thể gọi tôi
Là Đình, là Chùa, là Nhà, là Cửa
Tên tôi là: Dân - nước - bị - xâm - lăng
Từ thượng cổ đến nay
Chúng tôi
Không hề biết đầu hàng !
Coóc lệch mép cười thật là nham hiểm
- Nhà ông đâu?
- Ngoài thân tôi, tôi chẳng còn gì sắt
Tôi chỉ có hai bàn tay để cày xới đất
Đầu tôi chứa những câu thơ bất khuất
Của Mạc Đĩnh Chi từng đọc ở bên Tàu¹
Cụ nói chưa dứt câu
Mắt bỗng thoáng cái gì như là làn bụi
Hai má dần hằn nổi
Những ngón tay dài và thon
Vết những ngón tay tụ lại tím bầm
Hình dạng giống bản đồ nước Pháp
- Ông có giết, tôi cũng không đổi khác !
Giọng cụ Đình kiên nhẫn đến lạ lùng.
Cụ ngẩng nhìn không trung
Mấy tia nắng cuối mùa
Long lanh trong đám mây rách nát
"Mày có giết, tao cũng không đổi khác"
Cụ nghĩ thầm - "Thế là chúng bay
Không thể thuận tới hằm
Mấy anh trinh sát cấp trên và con Bưởi
Với tám bản đồ ngồn ngoèo đường xanh đỏ
Chiến dịch lớn, quân ta sắp mở
Quả lựu đạn mình ném vào mặt Đội Mâu

¹ Mạc Đĩnh Chi, một trạng nguyên đời Trần, là người cùng làng. Ông đã ứng đối thơ phú với sứ giả và triều đình nhà Nguyên, buộc họ phải khâm phục. Các cụ già ở địa phương còn thuộc thơ ông và rất tự hào về ông

Xoay ngược quân thù về phía sau
Nếu phải chết, ừ thì mình chết
Ngoài vòm trời lồng lộng kia
Mình chẳng có gì để mà từ biệt"...
Một tú thơ cảm khái xưa của Mạc Đĩnh Chi
Bỗng làm cụ nôn nao
Ngực cụ gồ lên như sóng trào.
Tiếng Coóc ngọt ngào
Vô nghĩa và vo ve như tiếng muỗi
- Mà nhớ xem, có thể là tên Bưởi
Đã dặn mày
Và mày biết nó còn ẩn nấp quanh đây?
- Vâng, tôi nhớ...
Khi các ông dìm dân tộc tôi trong máu lửa
Những Ba Đình, Bãi Sậy, Hương Khê...
Bao lớp người chết đi
Để lại mối thù cho người còn sống
Từ núi cao, sông dài, đồng rộng
Đã mọc lên vô số pháo đài
Từ bàn tay chai sạn cuộc cày
Vực lớn dẫy kho quân lương, kho đạn dược
Ông có thể giết tôi
Nhưng đất nước
Vẫn trường sinh
Ngoài khát vọng mọi quân thù !
Lũ lính đờ ra nhìn cụ giây lâu
Như gặp một cái gì kì lạ
Nhưng Coóc thì hiểu ra tất cả
Rằng:
Hắn phải một mình chống lại một nhân dân
Hắn phải một mình chống lại một dân tộc
Lần đầu tiên
Hắn bỗng thấy mình thật là cô độc
Nổi thất vọng sủi tăm
Chua chua trong óc
Hắn buông thông hai tay và mặt cúi gằm

Một thoáng thôi
Mặt hấn lại hằm hằm...
- Tên Bưởi đâu? - Hấn hỏi.
Tiếng xé rách qua kẽ răng chó sói
Hấn lồng như con trâu đực bị đòn đau
Chiếc can đen quay thành khói ngang đầu
Bỗng đột ngột bỏ vào mặt cụ
Cụ vuốt mặt, lòng bàn tay thấy đỏ
Giơ hai tay, cháy hai mảnh mặt trời
Nhìn tên đồn, tưởng nỏ cả con người:
Cụ hét như sấm nổ:
- Này Coóc
Mày muốn tìm tên Bưởi
Hãy tìm trong cái bụng đói của tao đây !
Tay cụ giật phanh vạt áo nâu dày
Phơi cái bụng phập phồng, phẫn nộ
Rơi xuống dưới chân, cúc áo to, cúc áo nhỏ
Đã khô bởi đường kim vụng về...
Da thịt cụ tỏa ra mùi ở đợ, làm thuê
Tháng hai mưa phùn, tháng mười sương muối
Mùi bùn ngấu và mùi lúa mới
Mùi trắng non những đêm ngủ sân đình...
Đồn Coóc quay tít can đi quanh
Bỗng dừng lại, nheo mắt cười độc địa:
- Tao cho nỏ trong bụng mày
Quả lựu đạn Mỹ Khai không?
Ngực cụ cuộn lên đỏ bóng màu đồng
Rồi cụ đứng lặng im như hóa đá
Chỉ một chút mơ hồ
Thoảng rung trong gò má
Trong đuôi mắt nứt chân chim...
Nhà bên bỗng bật lên
Tiếng khóc nấc như cành khô gãy
Coóc sai lính sục tìm ai vừa khóc đấy
Lôi chém ngay, cắm cọc bêu đầu.
- Tên Bưởi đâu?

Chỉ ba phút nữa
Bụng mày tao sẽ mở
Và nhét vào trong quả lựu đạn Hoa Kỳ
Một phút Hai phút Trôi đi...
Thời gian rỏ từng giọt máu !
Cụ bồng kêu to:
- Xóm làng ơi
Ai có nghe thì nhấn lại hộ tôi
Tôi còn nợ bà
Tròn lưng thúng thóc
Nợ ông Ba Yên hai chục bạc
Còn bác Xoan tôi hứa lượ giúp nhà
Bây giờ tôi đi xa
Cho tôi xin những gì tôi còn nợ...
Nặng hát rằng:
Gớm cho lựu đạn Hoa Kỳ
Nổ trong bụng cụ còn gì là thân
Tâm hồn của một người dân
Đã thành ánh sáng trong ngần hôm nay...

MƯA XUÂN

Mưa bay như khói qua chiều
Vòm cây nghe nhỏ giọt đều qua đêm

*

Tiếng mưa vang nhẹ khắp miền
Lòng rung như chiếc lá mềm, khẽ sa

*

Sáng ra, mở cửa nhìn ra
Vẫn mưa mà đất trước nhà vẫn khô

1974

Ở NGOẠI Ô THÀNH PHỐ

Mưa bay trắng những cao tầng đơn độc
Bỗng bất ngờ nghe vọng tiếng bò, bê
Hồn dân dã sao mà dai dẳng thế
Đến tìm tôi, tương tôi lạc lối về...

1974

Thư Viện Online

TRONG SƯƠNG SỚM

Sao Mai chồn vờn ngang mặt
Nam Tào, Bắc Đẩu gần thoi
Vừa mới bước qua ngõ dưới
Đã đi lơ lửng giữa trời
Cổng làng bông bành mây nổi
Bốn bề sương khói ngổn ngang
Trâu quên đôi sừng lấm đất
Tưởng mình lững thững lên Trăng
Tán đa bùng ra đột ngọt
Có ai? Ô bác thợ cày
Ngồi thối nùn rơm, rít thuốc
Sau lưng, đồng lênh lảng bay...

1974

KIM ĐÔNG